



Manifest VN verdrag voor mensen met een verstandelijke beperking

Met dit manifest willen belangenorganisaties voor mensen met een verstandelijke beperking aandacht vragen voor een specifieke uitwerking van het VN verdrag voor de rechten van mensen met een verstandelijke beperking.

Wat betekent het verdrag voor mensen met een verstandelijke beperking?

Belangrijke uitgangspunten in het VN verdrag voor de rechten van mensen met een verstandelijke beperking zijn het respect voor de inherente waardigheid en persoonlijke autonomie, respect voor verschillen tussen mensen, het belang van samenleven met anderen, het recht op het ontwikkelen van eigen kwaliteiten en het behoud van de eigen identiteit.

Uitgaan van individuele mensen

Realisatie van deze uitgangspunten kan alleen door uit te gaan van het individu en de verscheidenheid aan individuen. Het individu is richtinggevend en niet algemene begrippen, slogans of modellen als 'inclusie' of 'iedereen moet participeren in de samenleving'. Deze begrippen zijn te breed en kunnen verschillend worden begrepen. Ze kunnen daarmee voorbij gaan aan wat voor een individu belangrijk is.

Een specifieke uitwerking van het verdrag is nodig. Iemand die rolstoelgebonden is heeft andere voorzieningen nodig dan iemand die niet kan zien. En een persoon met een verstandelijke beperking kan weer andere voorzieningen en ondersteuning nodig hebben. En zelfs binnen de groep mensen met een verstandelijke beperking is de diversiteit zo groot dat een meer specifieke uitwerking nodig is. De individuele mens moet het uitgangspunt zijn, en de voorzieningen en ondersteuning die nodig zijn om het verdrag uit te voeren moeten even divers zijn als de mensen waarvoor het bestemd is.

Meerdere vormen van samenleving

Inclusie betekent dat een individuele persoon zich deel voelt van een groter geheel, van een voor hem of haar zingevende samenleving. De zingeving van die samenleving wordt enerzijds bepaald door de eigen individuele verlangens en mogelijkheden, en anderzijds door de grootte, samenstelling en dynamiek van de samenleving. De zingevende samenleving kan voor de één klein en besloten zijn en misschien wel voornamelijk bestaan uit mensen met vergelijkbare mogelijkheden en interesses. De zingevende samenleving kan voor anderen groot en open zijn en bestaan uit een grote diversiteit

aan mensen. Mensen kunnen ook op verschillende manieren en met verschillende intensiteit deel uit maken van verschillende samenlevingen. Er is niet één model dat richtinggevend is voor iedereen.

Wederkerigheid

Door zijn aanwezigheid geeft de persoon met een verstandelijke beperking mede vorm aan de samenleving en daardoor heeft hij ook een betekenis voor anderen. Het samenzijn is daarbij belangrijker dan wat iemand kan presteren. De betrokkenheid en zingeving zijn wederkerig. Naar eigen vermogen stemt ieder zich af op wat voor anderen met wie hij samenleeft belangrijk is, terwijl de anderen hem de ruimte geven te zijn wie hij is. Ze waarderen zijn aanwezigheid en bieden hem mogelijkheden nieuwe ervaringen op te doen en nieuwe mogelijkheden in zichzelf te ontdekken en te ontwikkelen.

Blijvende specifieke ondersteuning

Om het voor mensen met een verstandelijke beperking en andere vormen van cognitieve aandoeningen mogelijk te maken om op een zingevende manier samen te leven met anderen, is specifieke en vaak ook gespecialiseerde ondersteuning noodzakelijk; zowel gericht op de persoon zelf als op de anderen met wie hij samen invulling aan het leven geeft. Wat de persoonsgebonden rolstoel en de lift in een gebouw zijn voor iemand met een motorische beperking, is de specifieke ondersteuning voor iemand met een verstandelijke beperking. Het zijn geen eenmalig te creëren voorzieningen; ze moeten continu aanwezig en beschikbaar zijn.

Een cultuurverandering

Nog meer dan bij mensen met een lichamelijke beperking is de implementatie van het VN verdrag voor mensen met een verstandelijke beperking een cultuurproces. Het gaat niet om technische aanpassingen die gebruik van, en toegang tot voorzieningen mogelijk moeten maken. Het gaat om de kwaliteit van het samen zijn en het vraagt om een cultuur in de samenleving waarin niet het individualisme en de persoonlijke prestaties centraal staan, maar waarin centraal staat dat mensen met elkaar vormgeven aan de samenleving en aan de zingeving van leven van iedereen in die samenleving.

Wat is nodig om dit zingevend samen leven met anderen mogelijk te maken en het VN Verdrag uit te werken voor mensen met een verstandelijke beperking.

De overheid

De overheid heeft de algehele verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het verdrag en ziet de implementatie niet als een louter functioneel of technisch proces, maar als een cultuurproces. De landelijke en lokale overheden dragen zorg voor blijvende beschikbaarheid van specialistische ondersteuning. Ze stimuleren en faciliteren op duurzame wijze de realisatie van specifieke voorzieningen waardoor mensen met een verstandelijke beperking op een voor hen en hun omgeving zingevende wijze kunnen samen zijn met anderen. Ze bevorderen onderwijsprogramma's en publieksvoorlichting waardoor mensen met een verstandelijke beperking gezien en geaccepteerd worden als gelijkwaardige medemensen, en zich uitgenodigd voelen naar eigen vermogen hun kwaliteiten in te zetten en hun grenzen te verleggen. De overheden spreken maatschappelijke organisaties aan op hun verantwoordelijkheid bij de realisatie van het verdrag.

Zorgaanbieders

Zorgaanbieders ontwikkelen een breed scala aan mogelijkheden voor mensen met een verstandelijke beperking om op een voor hen zingevende wijze samen te leven met anderen. Niet algemene slogans of modellen zijn maatgevend, maar het individu en zijn of haar eigen verlangens en mogelijkheden.

Deskundige zorgverleners ondersteunen mensen in het samen zijn met anderen op een wijze waarop ze zichzelf kunnen zijn en blijven en naar eigen behoefte hun mogelijkheden kunnen vergroten.

Maatschappelijke organisaties

Maatschappelijke organisaties, zoals bedrijven, sociaal culturele instellingen en verenigingen, bieden mogelijkheden voor mensen met een verstandelijke beperking om naar eigen wens en vermogen anderen te ontmoeten en samen met hen te werken en/of te recreëren. Ze investeren in blijvende deskundige ondersteuning voor de personen met een verstandelijke beperking zelf en hun omgeving om het samenleven zingevend te laten zijn.

De medemensen

De medemensen verwelkomen mensen met een verstandelijke beperking in hun midden en kunnen daarbij een zelfde afstand of nabijheid toelaten die voor hen belangrijk is bij mensen zonder beperking.

Ze beoordelen mensen niet op basis van de beperking, uiterlijk of gedrag. Ze zien de mogelijkheden van mensen en bieden daar ruimte voor. Ze zien ook wat voor mensen moeilijk kan zijn en reiken hun hand uit om de ander uit te nodigen en te ondersteunen.

Het persoonlijk netwerk

Het persoonlijk netwerk, vaak bestaande uit naaste familie en goede vrienden, biedt vanuit persoonlijke betrokkenheid praktische en sociaal-emotionele ondersteuning. Ze dragen er toe bij dat de persoon zich gesteund en geborgd voelt in het samen zijn met anderen, en geven de persoon de ruimte om nieuwe mogelijkheden in zichzelf en in hun omgeving te ontdekken.

De mensen met een beperking zelf

De mensen met een verstandelijke beperking zelf kunnen in het samenleven met anderen zichzelf zijn. In het samen zijn ontdekken en ontwikkelen ze hun eigen kwaliteiten en voelen zich voldoende zeker en gesteund om nieuwe mogelijkheden te verkennen en nieuwe wegen in te slaan.

Naar vermogen leven ze zich in in wat voor anderen in hun omgeving belangrijk is en proberen ze daar rekening mee te houden.

Belangenorganisaties

Belangenorganisaties die zich inzetten voor mensen met een verstandelijke beperking houden in hun activiteiten de diversiteit van de mensen waarvoor ze opkomen in het oog. Ze dragen constructief bij aan het ontwikkelen van strategieën die de implementatie van het VN verdrag bevorderen. Ze gebruiken daarbij geen algemene uitspraken die de suggestie kunnen wekken dat voor iedereen met een beperking hetzelfde van belang is.

Dit manifest is opgesteld door *KansPlus, Sien, Naar Keuze, Vereniging Angelmansyndroom Nederland, Stichting Tubereuze Sclerose Nederland, SOL Limburg, Platform VG Zuidoost Brabant, Platform VG Midden en West Brabant, Platform VG Haaglanden, Op weg met de ander, Stichting Downsyndroom, LFB, LSR, Dit Koningskind, Helpende Handen*. Deze organisaties maken zich gezamenlijk sterk voor de belangen van mensen met een Verstandelijke Beperking en hun naasten, en maken onderdeel uit van het netwerk van Ieder(in).